

**T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
ESNAF, SANATKÂRLAR VE KOOPERATİFÇİLİK GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ**

2019 YILI GÜL ÇİÇEĞİ RAPORU

NİSAN 2020

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
2. ÜRETİM	3
2.1. DÜNYA ÜRETİMİ	3
2.2. TÜRKİYE ÜRETİMİ	4
3. TÜKETİM	6
3.1. DÜNYA TÜKETİMİ	6
3.2. TÜRKİYE TÜKETİMİ	6
4. STOK	6
5. TİCARET	7
6. FİYATLAR VE GÜLBİRLİK	9
6.1. DÜNYA FİYATLARI	9
6.2. TÜRKİYE FİYATLARI	9
6.3. İHRACAT FİYATLARI	10
7. POLİTİKALAR	11
7.1. DÜNYA POLİTİKALARI	11
7.2. TÜRKİYE POLİTİKALARI	11
8. SEKTÖRÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	11

1. GİRİŞ

“ROSA DAMASCENA” yağlık gül çiçeği sadece Isparta ve çevresinde yetişmekte olup Mayıs ve Haziran aylarında hasat edilmektedir. Bölgede mevsim şartlarına da bağlı olarak dekar başına yaklaşık 450 – 1000 kg arası gül çiçeği hasat edilmektedir. Gül çiçeğinin buharlı su distilasyonu ile işlenmesinden gülyacı ve gül suyu, *n*-hekzan ekstraksiyonu (extraction) yöntemiyle işlenmesinden gül koncreti ve koncretten de etil alkol ekstraksiyonu ile gül absolütü üretilmektedir. 1 kg gül yağı elde etmek için yaklaşık 3.750 kg gül çiçeği, 1 kg gül koncreti elde etmek için de yaklaşık 350 kg gül çiçeği işlenmesi gerekmektedir.

Gül çiçeğinden ilk başlarda sadece gül yağı ve gül suyu elde edilmekteyken günümüzün teknolojisiyle artık 40’tan fazla gül ürünü elde etmek mümkündür. Özellikle gül yağı, kozmetik sanayinin yanında gıda ve temizlik sanayinde de kullanılmaktadır. Gül çiçeğinden elde edilen özlerden, antioksidan ve antiseptik özelliği nedeniyle çeşitli deri hastalıkları ile bağırsak bozulmalarında, diş ağrıları ve göz iltihaplanmalarında yararlanılmaktadır.

Gül çiçeğinden üretilen gül yağı ve gül koncreti parfüm ve kozmetik sanayisinde kullanılan en pahalı ham maddelerdendir. Ülkemizde üretilen gül yağının % 90’ı, gül koncretinin ise neredeyse % 100’ü ihraç edilmektedir. Toplam uçucu yağ ihracatımızın % 90 civarını gül yağı oluşturmaktadır.

Gül çiçeği sektöründe faaliyet gösteren tek tarım satış kooperatif birliği olarak Gülbirlik; 1954 yılında kurulmuş ve 2000 yılında 4572 sayılı yasa ile özzerleştirilerek faaliyetini sürdürmektedir. Gülbirlik 6 bağlı kooperatifi, 8.000 üretici ortağı, 4 ünite gül yağı tesisi ve 2 ünite gül koncreti tesisi ile faaliyetlerine devam etmektedir. Ana iştiğal konusu “ROSE DAMASCENA” türü yağlık gül çiçeğini ortaklarından almak ve ürettiği gülyacı, gül koncreti (katı gülyacı) ve gül suyunu iç ve dış piyasaya satmaktır. Birliğin 50’ye yakın alım merkezinde gül çiçeği alımları gerçekleştirilmekte olup mevcut tesislerinde günlük 320 ton gül çiçeği işlenmektedir. Ayrıca, iyi tarım uygulamaları çerçevesinde çalışmalar yapılması ve bu uygulamaların yaygınlaştırılması Birliğin hedeflerindedir.

2. ÜRETİM

2.1. DÜNYA ÜRETİMİ

Dünyada özellikle Asya, Avrupa ve Kuzey Amerika’da özellikleri birbirinden farklı 100’ü aşkın gül çeşidi bulunmaktadır. Ancak, “rosa damascena” uçucu yağ üretiminde en önemli gül türü olarak kabul edilmektedir.

Dünyada yılda ortalama 15-16 bin ton civarında “Rosa damascena” türü gül çiçeği üretimi yapılmaktadır. Gül çiçeği üretimi yapan önemli ülkeler Türkiye ve Bulgaristan’dır. Her iki ülkede üretilen gül yağı ve gül koncretlerinin tamamı dünya parfüm ve kozmetik sanayisinde işlem görmektedir. **Son 10 yıllık** üretim miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1: Dünya Gülçiçeği Üretimi (ton)

YILLAR	TÜRKİYE	BULGARİSTAN
2010	6.000	5.000
2011	6.000	3.500
2012	6.500	4.500
2013	6.700	5.500
2014	6.750	6.000
2015	6.250	5.250
2016	7.250	5.750
2017	8.500	7.000
2018	9.500	7.500
2019	12.000	8.000

Kaynak: Gülbirlik,

Diğer taraftan Fas, İran, Afganistan, Çin, Hindistan, bazı Kafkas ülkeleri, Suudi Arabistan ve bir kısım Kuzey Blok Ülkeleri'nde kısmi üretim yapılmakta olup, kesin üretim miktarları bilinmemektedir. Bunların dışında Çin'de yılda yaklaşık 6000-7000 ton civarında 'Rosa Chinensis' türü gül çiçeği üretimi yapılmaktadır.

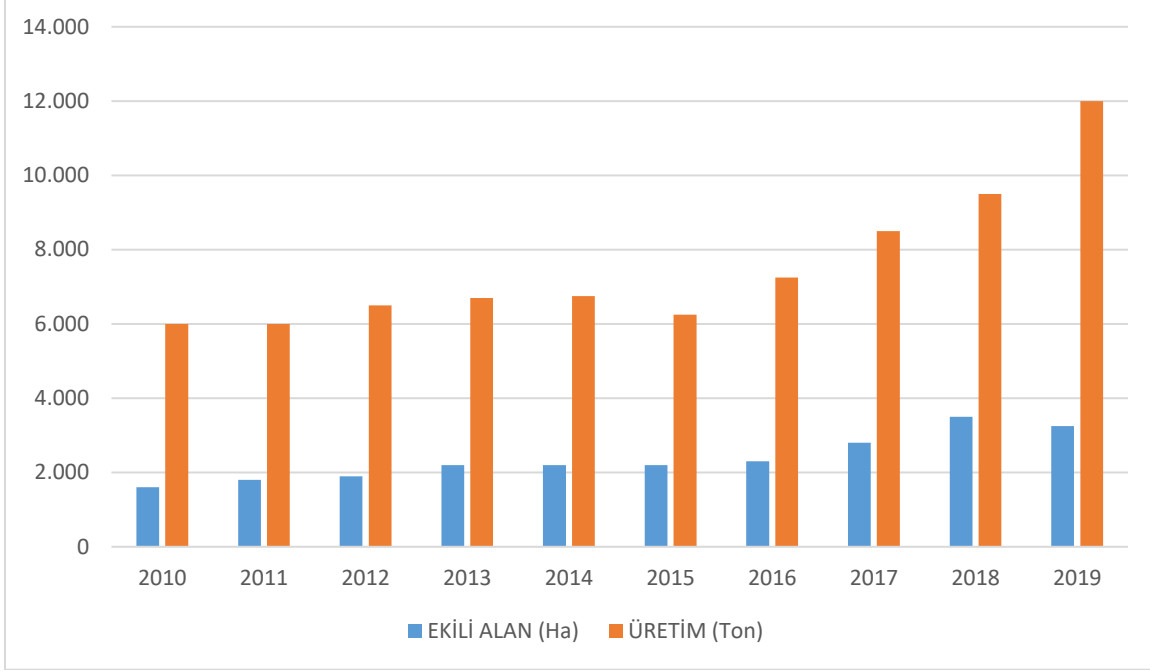
2.2. TÜRKİYE ÜRETİMİ

Isparta gülü (*Rosa damascena*), çok eski bir kültür bitkisidir. Üretimin % 80'ine yakını Isparta ve çevresinde, geri kalan kısmı ise Afyon, Denizli ve Burdur illerinin belli bölgelerinde yapılmaktadır.

Isparta veya yağ gülü, Isparta çevresinde, 1,5-2 metre aralıkla sıralar hâlinde ekilmekte, üretilmesi çelikle yapılmaktadır. Ürün ikinci yıldan itibaren alınmakta üçüncü ve dördüncü yıllarda verim artmaktadır. Daha sonra bu yaşlı güller kesilerek gençleştirilmekte bu şekilde gül bahçelerinden 15–20 yıl faydalanılabilmektedir.

Gül çiçeğinin çiçeklenme zamanı, rakıma ve iklim koşullarına göre değişmekle birlikte genel olarak Mayıs ayında başlamakta olup Haziranda son bulan toplam 35-45 günlük bir süreyi kapsamaktadır. Bu dönemde, gül çiçeklerinin sabah erken saatlerde toplanması ve zaman kaybetmeden işlenmesi gerekmektedir. Bekletilen gül çiçeklerinden elde edilen yağların kalitesinde ve veriminde düşüşler olmaktadır.

Yağlık gül çiçekleri susuz ortamlarda da yetişebilmelerine rağmen bu çiçeklerin veriminin düşük olduğu gözlemlenmiştir. Sulama ile birlikte çiçek verimini artırmak mümkünken susuz tarıma göre gül yağı veriminde düşüşler görülebilmektedir.

Grafik 1: 2010-2019 Yılları Arası Türkiye Gül çiçeği Üretimi (ton) ve Ekili Alanı (Ha)

Türkiye'nin gül çiçeği ekili alanları, üretim durumu ve verim miktarı 2010-2019 yılları itibarıyla Tablo 2'de verilmektedir. 2019 yılında gül çiçeği ekili alanı bir önceki yıla göre düşüş göstermiş olup verim sabit kalmıştır. Gül çiçeği üretiminde ise 2018 yılına kıyasla %25'lik bir artış gözlenmiştir.

Tablo 2: Türkiye Gülçiçeği Ekili Alan, Üretim ve Verimi

YILLAR	EKİLİ ALAN (Ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/Ha)
2010	1.600	6.000	3.750
2011	1.800	6.000	3.340
2012	1.900	6.500	3.430
2013	2.200	6.700	3.550
2014	2.200	6.750	4.250
2015	2.200	6.250	3.000
2016	2.300	7.250	3.500

2017	2.800	8.500	4.000
2018	3.500	9.500	4.000
2019	3.250	12.000	4.000

Kaynak:Gülbirlik

3. TÜKETİM

Gül çiçeği doğrudan tüketilen bir ürün olmayıp, işlenmesinden elde edilen gül yağı ve gül konkriti tüketimi söz konusudur. Dünya gülyağı ihtiyacının % 60-65'i Isparta ve çevresinde üretilen gül çiçeklerinden karşılanmaktadır.

3.1. DÜNYA TÜKETİMİ

Dünyada 2019 yılında üretilen gül yağının yaklaşık % 95-98'i, gül konkritinin ise % 94-95'inin tüketildiği tahmin edilmektedir.¹ Fransa, İsviçre, Almanya, Amerika, Kanada, İrlanda, İspanya, Hollanda, Belçika, İngiltere, Japonya, S. Arabistan ve diğer körfez ülkeleri başlıca ithalatçı ülkelerdir.

3.2. TÜRKİYE TÜKETİMİ

Türkiye'de üretilen gül yağının yaklaşık % 2-5 kadarı iç piyasada tüketilmektedir. Geriye kalan gül yağı ile üretilen gül konkritinin tamamı ihraç edilmektedir.

4. STOK

Gül çiçeği günlük işlendiği için çiçek olarak stok devri söz konusu değildir. Gül çiçeğinden elde edilen gül yağı ve gül konkritinin özel ve gizlilik arz eden ürünler olması nedeniyle ülkeler bazında devreden stoklar kesin olarak bilinmemektedir.

Ülkemizde ise üretilen gül yağı ile gül konkritinin büyük bir kısmı ihracat konusu olduğundan kalan kısım da iç sanayi ve pazarda değerlendirildiğinden ciddi miktarlarda stok söz konusu değildir.

Ancak, 400 kg kadar gülyağı ile 600 kg kadar gül konkriti stoku olduğu tahmin edilmektedir.²

¹ Gülbirlik verileri.

² Gülbirlik verileri.

5. TİCARET

Gül çiçeğinin işlenmesiyle elde edilen gül yağı ve gül koncreti iç ve dış ticarete konu olmakta ve ülkemizde gül çiçeğinden elde edilen bu ürünlerin tamamına yakını ihraç edilmektedir. Bunların yanında, yine gül çiçeğinden elde edilen gül suyundan da özellikle iç piyasada önemli bir gelir elde edilmektedir. Gül çiçeğinden elde edilen ürünler tarımsal ekonominin bir değerinin olmasının yanında ciddi bir döviz geliri de sağlamaktadır.

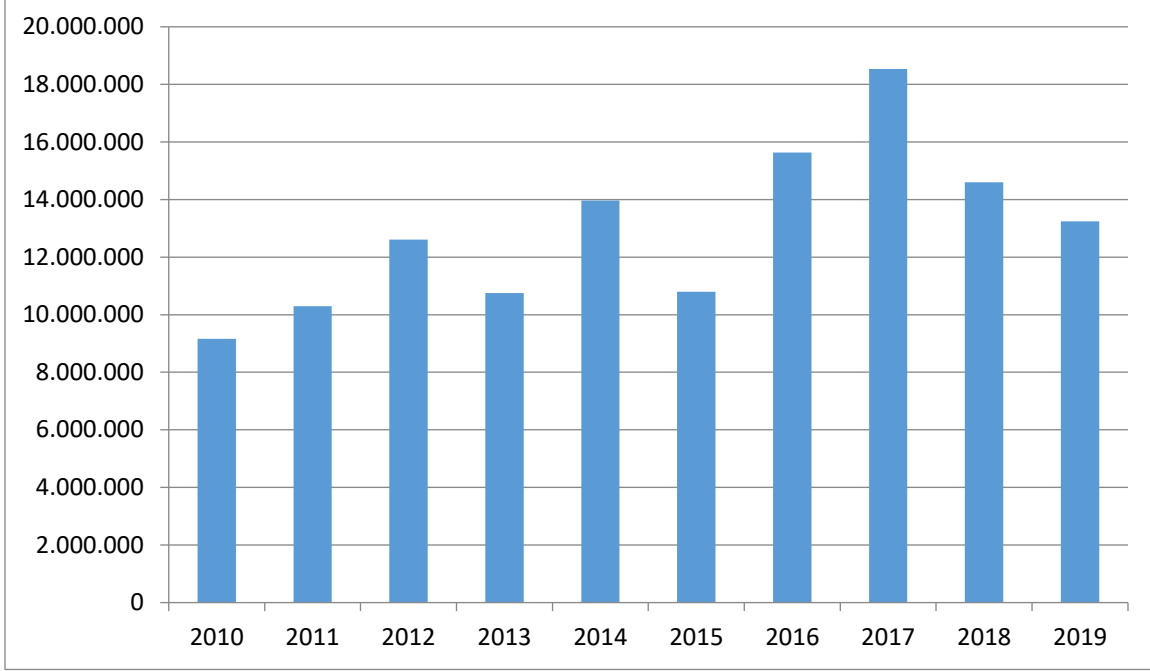
2019 yılında sadece Gülbirlik, yaklaşık 730.564 € değerinde 135 kg gülyacı ihraç etmiştir. Yapılan 929 kg'lık gül koncreti ihracatından ise 588.500 € tutarında gelir elde edilmiştir.

2010-2019 yılları itibarıyla Türkiye'nin gül yağına ait ihracat bilgileri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3: Gül yağı İhracat Miktar (Kg) ve Bedelleri (\$)

YILLAR	GÜLYAĞI (Kg)	İHRACAT(\$)
2010	11.404	9.157.202
2011	7.538	10.300.738
2012	5.494	12.613.231
2013	4.678	10.748.439
2014	3.443	13.961.163
2015	3.422	10.793.466
2016	7.683	15.634.904
2017	-	18.534.178
2018	10.546	14.597.639
2019*	8.624	13.245.341

Kaynak: TÜİK, *2019 verileri geçicidir.

Grafik 2: 2010-2019 Yılları Arası Türkiye Gül Yağı İhracat Bedelleri (\$)

Türkiye'nin gül yağı ihracatının çok önemli bir kısmı Avrupa ülkelerine yapılmaktadır. Bunların yanında, Çin, Bahreyn ve Japonya da gül yağı ihraç ettiğimiz yerler arasındadır. 2019 yılında, Fransa'ya 8.000.237 \$, Almanya'ya 856.629 \$, İngiltere'ye ise 1.812.266 \$'lık gül yağı ihracatı gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin, 2016-2019 yılları itibarıyla bazı ülkelere yaptığı gül yağı ihracatı bedelleri Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4: Ülkeler Bazında Gül Yağı İhracat Bedelleri (\$)

ÜLKELER	2016	2017	2018	2019*
Fransa	10.903.022	11.772.797	8.691.171	8.000.237
Almanya	1.465.443	877.603	850.282	856.629
İngiltere	1.730.428	2.765.438	1.869.522	1.812.266
İspanya	222.362	426.938	532.362	363.946
İsviçre	180.741	755.256	953.535	941.246
Japonya	31.640	80.224	36.462	68.437
Bahreyn	283.333	293.995	135.223	97.299
Çin	124.347	230.159	15.049	213.550

Kaynak: TÜİK, *2019 verileri geçicidir.

Pazar talepleri göz önünde bulundurularak, yağ gülünün rekoltesinin fazla olduğu yıllarda, taze gül çiçeği kurutularak da değerlendirilmektedir. Bu amaçla, Basmakçı Gül Kooperatifi, ekolojik ve konvansiyonel gül yağı ve gül suyunun yanında kuru gül çiçeği üretimi

de yapmakta ve ihracatını gerçekleştirmektedir. Bu kurutma işlemi doğal ve suni kurutma olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmekte olup doğal kurutma temiz bir sergi veya tel raflar üzerinde gölge bir ortamda yapılmaktadır. Suni kurutma ise kurutma odalarında tel raflar üzerindeki gül çiçeklerine maksimum 38 ° C kuru hava verilerek ve oda içerisindeki nemli havanın bir aspiratör yardımıyla dışarı atılmasıyla gerçekleştirilmektedir.

6. FİYATLAR VE GÜLBİRLİK

6.1. DÜNYA FİYATLARI

Dünyada gülcülük ile iştigal eden en önemli ülkeler Türkiye ve Bulgaristan'dır. Dünya gül çiçeği fiyatlarının 2019 yılında 1,10 \$/kg civarında olduğu bilinmektedir. Ayrıca Bulgaristan'da tek fiyat uygulaması olmadığından sezon boyunca fiyatlarda iniş çıkışlar yaşanmaktadır.

6.2. TÜRKİYE FİYATLARI

Son yıllarda yaşanan küresel ısınmaya bağlı olarak hava sıcaklığının erken artması ve nisan ayı ortalarında havanın tekrar soğuması dolayısı ile oluşan don olayları erken yapraklanan gül çiçeğine zarar verebilmektedir. Bu durumun yaşanmadığı yıllarda rekolte bekleneni karşılamaktadır.

Tablo 5'e göre, 2018 yılına kadar Gülbirlik'in gül çiçeği alım fiyatlarında yıldan yıla bir artış gözlenmekle birlikte 2019 yılında gül çiçeği üretiminde meydana gelen artış sonucu alım fiyatı düşmüştür. 2019 yılında alım miktarı bir önceki yıla göre % 30'un üzerinde artış göstermiş, Birliğin alımlarının rekolte içindeki payı ise değişmemiştir.

Tablo 5: Gülbirlik Tarafından Yapılan Gül Çiçeği Fiyat, Alım Miktarı ve Bedelleri ile Alımların Rekolte İçindeki Payları

YILLAR	BİRİM FİYAT (TL/KG)	ALIM MİKTARI (TON)	TUTAR (TL)	ALIMLARIN REKOLTE İÇİNDEKİ PAYI %
2005	2,11	2.848	6.006.432	43,8
2006	1,26	2.667	3.389.082	35,5
2007	1,5	2.671	4.006.500	41
2008	1,7	2.712	4.610.400	32,2
2009	1,6	1.934	3.094.400	29,7
2010	1,8	1.257	2.304.925	20,9
2011	2,25	1.144	2.575.192	19,1

2012	3,16	1.067	3.777.706	16,4
2013	3,68	944	3.479.379	14,01
2014	4,21	943	3.970.000	15
2015	6,22	752	4.677.844	12
2016	7,65	1.020	7.812.357	15
2017	8,70	999	8.697.276	15
2018	9,20	950	8.738.000	12
2019	7,65	1.277	9.772.000	12

Kaynak: Gülbirlik

Gülbirlik haricinde, Başmâkıcı Gülyağı Kooperatifi ve bazı firmalar da gül çiçeği alımı yapmaktadır. Bu özel firmalar gül çiçeğinin kalitesine göre bölge bölge fiyat ayrımı yapmakta, yağ oranı yüksek olan bölgelerde Birliğin verdiği fiyatın üstüne % 10-15 civarında fark ödemektedirler. Toplam üretimin % 75-85'ini özel firmalar satın almaktadır.

6.3. İHRACAT FİYATLARI

Gül yağı ve gül konkriti ihracat fiyatları yılda bir defa sezon sonunda tespit edildiği ve yıl içerisinde aynı fiyattan satıldığı için yıllar bazında ortalama fiyatları Tablo 6'te verilmiştir.

Tablo 6: Gül Yağı ve Gül Konkriti İhracat Fiyatları

YILLAR	GÜL YAĞI	KONKRET
2008	4.857 - £/Kg	485- £/Kg
2009	4.375 - £/Kg	438- £/Kg
2010	4.694- £/Kg	583- £/Kg
2011	6.250- £/Kg	680- £/Kg
2012	6.900 - £/Kg	745- £/Kg
2013	7.257 - €/Kg	794- €/Kg
2014	6.750- €/Kg	780- €/Kg
2015	8.965- €/Kg	993- €/Kg
2016	11.250 - €/Kg	1.250 - €/Kg
2017	9.000 - €/Kg	1.000 - €/kg
2018	7.500- €/Kg	800- €/kg
2019	5.500- €/Kg	650- €/kg

Kaynak: Gülbirlik

7. POLİTİKALAR

7.1. DÜNYA POLİTİKALARI

Bulgaristan'ın en önemli tarım ürünlerinden biri olan gül, 16. yy 'da Osmanlı İmparatorluğu döneminde Kazanlık Bölgesi'nde yetiştirilmeye başlanmıştır. Gül yetiştiriciliğinin Bulgaristan'daki tarım sanayisi için oldukça önemli bir değeri vardır. Üretilen gülün büyük kısmı gül yağı yapımında kullanılmaktadır.

1990'lara kadar devlet eliyle yürütülen gül üretimi ve ihracatı, günümüzde artık özel sektör tarafından yapılmaktadır. Bulgaristan'ın bir AB ülkesi olması dolayısı ile SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture & Rural Development - Tarımsal ve Kırsal Kalkınma için Özel Eylem Programı) kapsamında gül çiçeği 1999 yılından 2011 yılına kadar destekleme programı içine alınmış ve üretilen gül yağına kg başına 500 £ destekleme ödemesi yapılmıştır. Yine 2007 – 2013 yılları arasındaki 'National Programme for Development of the Aromatic and Medicinal Crops' (Aromatik ve Tıbbi Ürünlerde Ulusal Destekleme Programı) kapsamında gül üretimi ve ihracatını desteklemek için çalışmalar yürütülmüştür.

Bulgaristan'da son dönemlerde, gül yağının üretim maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması ve korunmasına yönelik çalışmalar vardır.

Ayrıca, Bulgaristan Hükümetince verilen tarımsal destekler kapsamında gül yağı üretiminde kullanılan motorin, fuel-oil, elektrik ve doğal gaz gibi enerji kaynakları sektöre indirimli fiyatlardan verilmektedir. Öte yandan mevcut fabrikaların revizyonu ile yeni fabrikaların kurulmasında hibe desteği verildiği ve ihracatta da belirli oranlarda teşvikler yapıldığı bilinmektedir.

7.2. TÜRKİYE POLİTİKALARI

Türkiye'de gül çiçeği sadece Isparta ve çevresinde yetiştirildiğinden dar bir coğrafyaya hükmetmektedir. Gül üreticisine doğrudan destek, girdi desteği, prim ödemesi ve ihracat desteği uygulaması yapılmamaktadır. Yağ gülü, süs bitkisi statüsünden çıkarılıp yağlı tohumlu bitkiler ve endüstri bitkileri grubuna dâhil edilmiş, mazot ve gübre desteğinde artış olmuştur. Gülbirlik bu sektörde faaliyet gösteren önemli bir üretici kuruluştur. Birlik uygulamaları gül çiçeği piyasasının oluşumunda önem arz etmektedir.

8. SEKTÖRÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Rose Damascena türü yağlık gül çiçeği sadece Isparta ve çevresinde yetişen Mayıs ve Haziran aylarında hasat edilen bir bitkidir.

Genelde tarımsal alanların ya kullanışsız olan yerlerine ya da kıraç yerlere dikim yapılmıştır. Son yıllarda yaşanan belirgin derece küresel ısınma sonucu kurak alanlara dikilen gülfidanlarında kurumalar görülmektedir. Ayrıca çiçek fiyatlarındaki piyasa koşullarına bağlı olarak yaşanan dalgalanmalar ekim ve dikim alanlarının daralmasına veya

genişlemesine neden olmaktadır. Ülkemizde gül çiçeği üretimi için ayrılmış bir ekim dikim alanı bulunmazken dikim yapılan yerlerin birbirinden oldukça kopuk durumda olduğu görülmektedir. Ekim alanlarının birleştirilmesi ve sulanabilir yerlere dikim yapılması sektörün geleceği açısından önem arz etmektedir.

Gül çiçeğinin işlenmesinden elde edilen gül yağı ve gül konkretinin pazarlanmasında bugüne kadar çok önemli bir problem yaşanmamıştır. Ancak Bulgaristan'ın AB'ye girişi ile birlikte bu ürün için almış olduğu destek sayesinde ekim ve dikim alanlarını artırmış olması, Çin'in üretim alanlarını genişletmesi gül ve gülyacı üretimimizin geleceği açısından potansiyel bir tehlike olarak görülmektedir.

AB'nin Bulgaristan'daki üreticilere sağladığı destek karşısında, Türkiye için çok özel bir yeri olan gül çiçeği üretiminin de desteklenmesi ve dünya pazarlarında rekabet gücünün artırılması gerekmektedir.

Ülkemizde Isparta Bölgesinde yaklaşık 10.000 dolayında ailenin gül çiçeği üretimi yaptığı bilinmektedir. Ancak, gül üreticisine herhangi bir doğrudan destek, prim ödemesi veya Gülbirliğe rekabet gücünü artıracak, maliyetlerini düşürecek herhangi bir devlet desteği yapılmamaktadır. Yağ gülü endüstri bitkilerine dâhil edilmiştir ancak bu üreticiye yeterli bir yardım sağlamamıştır. Tarım Havzaları Destekleme Modeline göre fark ödemesi sistemi kapsamına alınması ve üreticilere prim, teşvik ödemesi yapılması sektörün korunmasını ve gelişmesini sağlayacaktır. Sektördeki en büyük rakibimiz olan Bulgaristan'da hem gül üreticisi hem de sektördeki firmalar desteklenmektedir. Bilindiği üzere bu sorunların çözümü konusunda Birliklerin kendi imkânları yetersiz gelmektedir.

Sınırlı bir bölgede üretimi yapılan gül çiçeği bir kültür ürünü olarak ele alınmalı ve bu kapsamda devlet desteğine ve korumasına tabi olmalıdır. Birlik ve kooperatiflere ürün teslimatı yapan ortaklarına yapılabilecek ürün alım desteği ve bölgenin önemli ürünü olan gül çiçeğinden elde edilen ürünlerin ihracatında teşvik verilmesi yerinde olacaktır. Bu teşvikten Kooperatif ve yerli firmaların ayrıcalıklı olarak faydalandırılması gerekmektedir.

Diğer taraftan mevcut bahçelerde üretimi, kaliteyi ve randımanı iyileştirmek için gerekli tedbirlerin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Gül çiçeğinin işlenmeden önceki bekleme süresinin yağın kalitesine büyük etkisi vardır. Çiçeğin geç getirilmesi yağın kalitesini olumsuz anlamda etkilediğinden toplanan çiçeğin en kısa zamanda fabrikalara ulaştırılarak damıtılması gerekmektedir. Ayrıca gül çiçeği sabah toplanırsa çok daha verimlidir. Sabah hasat edilen ile akşam saatlerinde hasat edilen çiçeklerden elde edilen yağ miktarlarında ciddi farklar olmaktadır. Bu durum gül yağı üretiminde ekonomik kayıplara yol açmakta, çiçeklerden maksimum düzeyde verim alınmasını engellemektedir. Bu

yüzden fiyatlandırma politikası revize edilmeli, teslim saatine göre fiyat belirlenmeli ve teşvikler verilmelidir.

Üretim miktarında ve kalitesinde gerekli gelişmeyi sağlamak amacıyla klasik ve ekolojik üretim bölgeleri birbirinden ayrılarak organize gül ve gül ürünleri üretim bölgeleri oluşturulmalıdır. Yağ gülünün dikim alanları, ürün gelişimi ve çiçek rekoltesi belirlenerek gerçekçi bir üretim planlaması yapılmalıdır. Verim kayıplarını telafi edici bir “Gençleştirme Budaması Tazminatı” ödemesi yapılarak verim artışı sağlanabilir.

Gül yağı ve gül konkreti gibi gül çiçeğinden elde edilen ürünler daha çok parfüm ve kozmetik sanayisinde kullanılır. Türkiye bu yönde daha yeni adımlar atmakta ve bu yüzden gül çiçeği sektörü de ağırlıklı olarak ihracata yönelik çalışmaktadır. Ancak ihracatta karşılaşılabilecek en ufak sorun bile sektörde ciddi sorunlara neden olabilmektedir. Bölgedeki kurum ve kuruluşların işbirliğiyle bu potansiyelin kullanılması, parfüm ve kozmetik sanayinde gelişmesi hem bölge hem de Türkiye için çok yararlı olacaktır.

Ayrıca, Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) nın çalışmaları sonucunda 2014 yılında günü birlik olarak başlatılan gül turizmi, 2018 yılından itibaren sektördeki diğer kuruluşların da faaliyetleri ile konaklamalı ve günü birlik olarak devam etmiştir. Gül hasadı zamanında yapılan kültür turlarının bölgeye yayılması ile birlikte, gül çiçeğinin tarım ürünü olması dışında, turizm ögesi olarak da markalaşmasının sağlanması amaçlanmakta olup bu yöndeki çalışmalar devam etmektedir.

Sonuç olarak yağ gülü tarihi geçmişiyle birlikte kültürel bir değerdir. Hem yurtiçi hem de uluslararası pazarlarda gül üreticilerinin rekabet gücünün artırılması, gül yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi ve geliştirilmesi kırsal kalkınma ve sürdürülebilirlik açısından oldukça önemlidir.